

Met andere ogen

Rudi Van Driessche

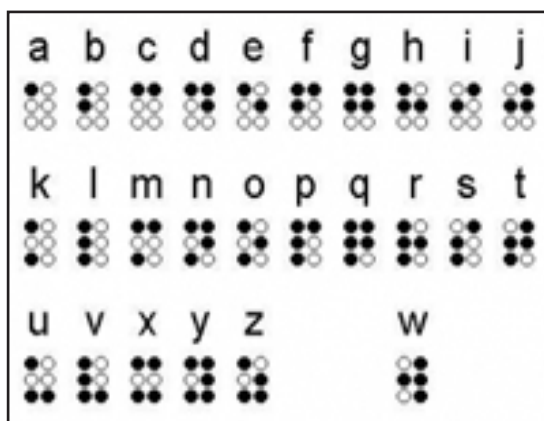
Als klein manneke was ik er rotsvast van overtuigd dat ik alle blinde mensen op mijn weg ging helpen de straat over te steken. Die goede voornemens uit mijn jeugd zitten nog altijd in de kast want in die dikke halve eeuw dat ik hier rondloop, is het me nog nooit gelukt. In ons eigenste Zele is er één man die ik af en toe met zijn witte stok op straat ontmoet terwijl hij zijn boodschappen doet. Een figuur uit ons dorp die me intrigeerde en op een doordeweekse dag trof ik hem bij de krantenboer. Ik vroeg hem of hij bereid was voor een babbel. Ik kreeg onmiddellijk een 'ja' en op een donderdagavond was ik welkom bij Rudi en zijn vrouwtje Annie. Het werd een beklijvende avond...

Ze wonen in de Kruisstraat in zijn ouderlijk huis dat omgebouwd is tot een tweewoonst. Annie en Rudi wonen op de eerste en tweede verdieping. Ik ben er meer dan welkom en Rudi bekent dat hij enigszins overvallen was door mijn vraag. Toch wil ik met open vizier met jou babbelen, zegt hij.

School

Rudi is een echte Zelenaar, geboren in 1954. Van bij de geboorte had hij een ernstige gezichtsstoornis. Hij kan onderscheid maken tussen licht en donker en ziet vaag silhouetten, meer niet. Tot zijn zeven jaar is hij thuis gebleven. Kleuterschool heeft hij nooit gelopen want over inclusief onderwijs was er in de jaren vijftig nog helemaal geen sprake. Mijn ouders, vertelt Rudi, hebben me altijd een stukje overbeschermd. Ze wisten wellicht niet beter en ik neem het hen ook niet kwalijk. Pas als hij zeven jaar werd, ging hij op internaat in het Koninklijk Instituut voor blinden en doven in Sint-Lambrechts-Woluwe. Dat was geen makkelijke tijd. Vooral thuis moeten vertrekken was lastig, bekent hij. Eens dat je er was ging dat beter. De ouders van Rudi hadden toen nog geen auto en daarom kwam hij enkel in de schoolvakanties naar huis. Ieder weekend mocht hij wel bij een tante in Brussel gaan van zaterdagmiddag tot zondagavond. Dat ik zo weinig mensen ken in Zele heeft zeker te maken met het feit dat ik lange tijd van Zele weg was en hier geen school kon lopen, zegt Rudi. Hij is blij dat het tegenwoordig anders is.

In de school volgde hij het lager onderwijs en daarna drie jaar middelbaar. In die drie jaar kreeg hij algemene vakken en ook muziekonderwijs. Rudi leerde orgel en piano spelen. Dat was echt studeren, zucht hij, als blinde moest je alle muziekstukken eerst lezen en studeren. Dat was echt niet zo makkelijk. Op zestien jaar moest hij een keuze maken. Hij had op dat moment echt genoeg van de muziek en hij maakte de overstap naar een school van de Brailleliga waar hij een opleiding kreeg voor kantoor, dactylografie en telefonie. Die laatste drie jaar kwam hij wel ieder weekend naar huis en dat was wel een pak leuker. Toch heeft hij de muziek niet helemaal afgezworen. In huis staat een orgel waar hij geregeld op speelt, meestal improvisatie of oude gekende nummers.

Het braillealfabet

Eens afgestudeerd liep hij eerst stage in een advocatenkantoor in Mechelen en later ook bij een MPI (Medisch Pedagogisch Instituut) in Dendermonde. De Brailleliga verzekerde haar studenten dat ze 80% kans hadden werk te vinden en voor Rudi lukte dit probleemloos. Even later schreef de overheid examens uit voor mindervaliden en Annie stimuleerde hem hieraan deel te nemen. Voor de jury van het vast wervingssecretariaat slaagde hij in zijn mondelinge proef telefonie. Hij kon aan de slag als telefonist in het toenmalige Ministerie van Openbare Werken in Sint-Niklaas. Telefonie was in die tijd nog echt telefonie. Van een doorkiessysteem (waar jij en ik ons regelmatig dood aan ergeren) was er toen nog geen sprake. Wel werd de centrale in Sint-Niklaas aangepast: de lampjes werden vervangen door elektronische pinnetjes zodat hij alles met de vingers kon voelen. Door de staatshervorming in 1993 werden vele diensten gefederaliseerd en moest hij noodgedwongen verhuizen. Nu werkt hij bij de Vlaamse overheid, dienst Zeeschelde, afdeling waterwegen & zeekanalen. Daar is hij verantwoordelijk voor telefonie, logistieke ondersteuning, de inventaris van het materiaal en de bestellingen. Ook de post bedelen is een van zijn dagelijkse taken. Jammer genoeg zal hij binnen twee jaar nog eens moeten verhuizen omdat verschillende diensten in Antwerpen gecentraliseerd worden. Gelukkig ligt de locatie niet te ver van het station. Over zijn collega's is hij in de wolken. Omdat Rudi niet ziet, kan hij des te beter luisteren en dat waarderen zijn collega's heel erg. In tegenstelling tot anderen concentreren wij, als blinden, ons volledig op de persoon zonder dat we afgeleid worden door visuele prikkels, verduidelijkt hij.

Annie

Rudi en Annie zijn al 35 jaar getrouwd. Ze leerden elkaar toevallig kennen via een reis naar de Rode en de Zwarte Berg die 'Licht en Liefde' (de vereniging van blinden en slechtzienden) organiseerde. Door gemeenschappelijke vrienden leerden ze elkaar kennen. Het was liefde op 't eerste zicht. Misschien komisch dat ik dit zo schrijf en tijdens het gesprek word ik me bewust van onze taal als ziende. Geen probleem, zegt Rudi als ik dit even ten berde breng, wij hebben geen andere taal dan andere mensen. Wij zeggen ook dat we iets gezien of gelezen hebben ook al is het anders. Heel lang hebben ze niet verkeerd, een klein jaartje. Omdat het ouderlijk huis van Rudi mits een verbouwing groot genoeg was, besloten ze toen ze trouwden in 1975 om daar te gaan wonen, ze wonen er nog.

Annie is van Laarne. Ze was slechtziende van bij haar geboorte. Ze volgde de gewone lagere school en daarna nog twee jaar secundair onderwijs. Op haar veertiende werd haar moeder ernstig ziek en bleef ze thuis om te helpen in het huishouden. Jarenlang kon Annie beter zien dan Rudi maar enkele jaren geleden kreeg ze glaucoom of groene staar. Dat is een aandoening waarbij een verhoging van de druk in de oogbol tot gezichtsvelduitval (blinde vlekken) leidt en uiteindelijk zelfs tot blindheid kan leiden. Langzamerhand heeft de ziekte haar zicht doen verminderen. Sinds twee jaren is volledige blindheid de harde realiteit voor Annie. Ze ziet niets maar dan ook niets meer. Alles is zwart.

Wat een gewone mens ziet.

Wat iemand ziet met glaucoomaandoening in een ver gevorderd stadium.

Zelfstandigheid

Hierdoor kwamen Rudi en Annie voor een keuze te staan: hulp zoeken of het zelf beredderen. Ze kozen voor het laatste. Sinds enkele jaren werkt Rudi parttime. Als vijftig plusser is dit mogelijk bij de Vlaamse overheid. En we trekken goed onze plan, zegt Rudi met enige fierheid, het gaat alleen wat trager en we kunnen geen twee zaken tegelijkertijd doen. Koken, strijken, wassen en plassen, neemt Annie voor haar rekening. Dweilen, stofzuigen en boodschappen doen is Rudi' s taak. Als boodschapper, zo kent de Zelenaar Rudi het best. Met zijn witte stok, zijn caddie en zijn rugzak trekt hij wekelijks één of twee keer om *kommiesen*.

Rudi gebruikt al jaren de veilige oversteek. Ik kan me vrij goed oriënteren, zegt hij. In het centrum en op de Kouter kennen we goed onze weg. Soms wandelen ze tot aan kleding Bracke in de Van Heseedreef om nieuwe kleren te kopen. Grote hindernissen merkt Rudi makkelijk, kleine putjes, een losliggende steen, daarentegen dat is iets moeilijker. Maar ik draag goede schoenen en tot hiertoe ben ik gelukkig nog nooit gevallen, zucht hij.

Boodschappen doet hij in de voor hem vertrouwde zaken waar ze hem kennen en waar hij in vertrouwen iets kan kopen. Hij betreurt dat er doorheen de jaren zoveel winkels verdwenen zijn. De meeste aankopen doet hij in de Carrefour. Ondanks het feit dat er massa's producten staan, kent hij er zijn weg op zijn duimpje én hij weet bijna alles staan. Het personeel wil hem altijd helpen maar Rudi en zijn zelfstandigheid... Zelden gebeurt het dat hij iets moet vragen tenzij ze producten verhuisd hebben.

Ook de belbus betekent voor hem en zijn vrouwtje een grote verbetering. Een dag op voorhand reserveert hij en op het afgesproken uur pikt de belbus hen op aan de kalvarie van Rinkhout. Zo kunnen ze bijvoorbeeld probleemloos naar Sint-Niklaas om daar te gaan wandelen, een hapje te eten in café De Prater op de markt, iets waar ze echt van genieten.

Rudi markeert Rennietabletten met zijn penfriend.

Rudi in de krantenwinkel.

Technologie

In de laatste decennia is er veel veranderd. Ook de hulpmiddelen voor blinden en slechtzienden hebben een sterke evolutie doorgemaakt. Tijdens ons gesprek staat Annie recht en duwt op een knop van de klok die probleemloos zegt dat het 21.07 is.

De ontwikkeling van de spraaktechnologie betekende voor Rudi en Annie een echte revolutie: sprekende klokken en weegschalen. Rudi haalt zijn penfriend boven. Het ziet er uit als een soort micro. Bij de penfriend worden stickers geleverd. Op die stickers staat een code bv. S182. Het toestel scant deze code en Rudi spreekt in welk product het is. Hij demonstreert het met een doosje Renniestabletten. Het toestel leest de code en zegt: 'Maag, Rennies'. Na zijn boodschappen heeft hij thuis altijd veel werk om alles te markeren van medicijnen tot was- en kuisproducten. Enkel op die manier kan ook Annie weten wat ze in handen neemt.

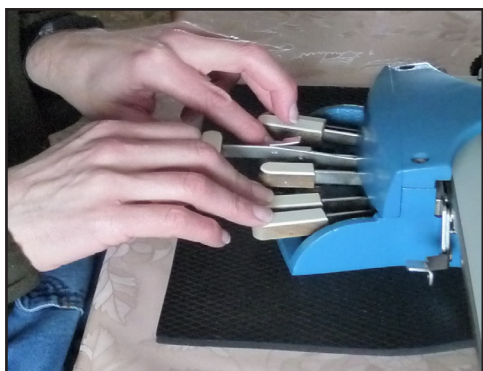
Hobby's

Annie is een echte tv-freak en ze volgt veel. De avond van onze babbel neemt ze 'Goesting' op. Alleen zij 'kijkt' anders tv. Als er een nieuwe serie start kijkt ze zeker twee keer naar de eerste aflevering zodat ze alle acteurs en hun stemmen goed herkent en ze goed kan volgen in de volgende afleveringen. Stemmen, geluiden, de klank van de ruimtes... alles

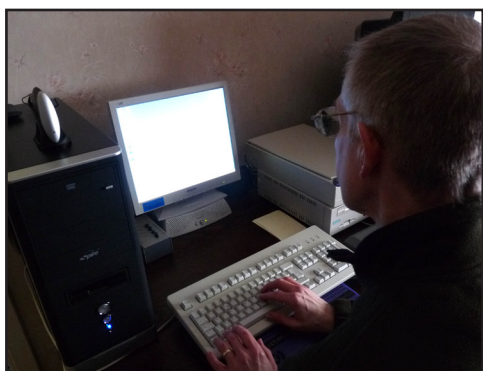
wat ze hoort helpt haar om te zien. Ze is een grote fan van Thuis maar volgt ook tal van politieseries: Flikken, Aspe, Zone Stad, Flikken Maastricht, Witse...

Daarnaast leest ze ook veel. Annie heeft het Brailleschrift pas op latere leeftijd geleerd. Ze kan het maar niet zo vlot als Rudi die het als kind leerde. Lezen betekent dus vooral luisteren. Via de Brailleliga maar ook uit Nederland krijgt ze de gevraagde boeken op CD-rom thuis gestuurd. Met behulp van een Victorreader leest ze dan de boeken. Dat doet ze heel vaak tijdens haar werk in de keuken bv. Catherine Cookson, Pieter Aspe, Alex Haily, detectives, familieromans... alles passeert de revue. Lezen en TV kijken is iets wat Annie voor geen geld ter wereld zou willen missen maar ook de radio brengt veel afwisseling in haar leven.

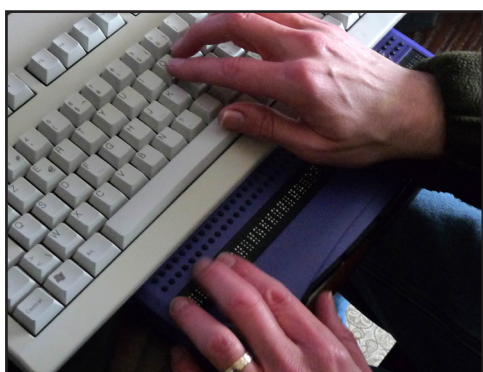
Rudi leest ook veel maar dan wel andere dingen. Hij heeft een ruime interesse voor van alles en nog wat. Iedere morgen rond de klok van zessen krijgt hij de digitale versie van Het Nieuwsblad in de bus. De inhoud ervan zet hij op een SD-kaartje en zo kan hij bv. op de trein de krant lezen met zijn mini Victorreader en blijft hij goed op de hoogte over wat er reilt en zeilt in de wereld. Naast de krant is hij ook geabonneerd op een aantal tijdschriften: Kiosk (een selectie artikels en achtergrondinfo uit bv. Humo, Knack, diverse kranten), Metec (media en technologie), Cursief (artikels uit bv. Dag Allemaal, Story, de boekskes dus), Consument en Recht, Plusmagazine (tijdschrift voor vijftigplussers). De ontwikkeling van de spraaktechnologie bracht voor ons echt alles in een stroomversnelling, zegt Rudi.

Een brailleschrijfmachine

Rudi aan de computer

Naast zijn computerklavier ligt een braillelezer.

Sinds 2000 is de computer voor hem een echte passie geworden. Vooral het internet is voor Rudi een venster op de wereld. Voor hem ging er een andere wereld open. Door het internet heeft hij ook veel geleerd. Er zijn bijvoorbeeld mailgroepen van blinden en slechtzienden die elkaar tips en tricks doorspelen om de kwaliteit van leven te verhogen. Zijn penfriend heeft hij via het internet ontdekt.

Chatten en Facebook is aan hem niet besteed. Hij waardeert het erg als webmasters rekening houden met mensen met een visuele handicap. Ik krijg van hem trouwens een pluim voor de opbouw van mijn site. Hij schakelt zijn computer in en demonstreert even hoe spraaktechnologie in zijn werk gaat. Een vrouwelijke stem leest probleemloos het interview met Jean & Anna en zegt er tevens bij wat er op de foto's staat.

Daarna toont Rudi me hoe hij op de computer werkt. Een muis kan hij niet gebruiken en dus werkt hij vooral met sneltoetsen. Voor zijn klavier ligt een toestel waarmee hij in braille kan lezen wat er staat en dat zegt hem ook waar de cursor staat in de tekst die hij schrijft. Rudi typt verbazend snel en foutloos. Dit is ook nodig, verduidelijkt hij. Ook al ben ik aangeworven als mindervalide ambtenaar, ik word ook geëvalueerd en moet de evolutie op de voet volgen. Die verhalen van de luie ambtenaren behoren al lang tot het verleden. Uitbollen is een woord dat niet meer bestaat bij de overheid.

Naast computer en lezen heeft Rudi nog een derde passie: muziek. In zijn huiskamer staat een indrukwekkende verzameling cd's. Veel instrumentaal werk maar ook filmmuziek, lichte jazz, Nederlandstalige luistercd's dragen zijn voorkeur weg. Dat de cd-winkel in Zele verdwenen is, betreurt hij heel erg. Bij muziekhandel De Vriendt was hij kind aan huis, nu moet hij zijn muzikale heil elders zoeken en dat is niet zo makkelijk.

Leven als blinde

Door te luisteren naar het verhaal van Rudi en Annie krijg ik een heel andere kijk op hun leven thuis maar ook in de buitenwereld. Veel negatieve ervaringen met het contact met mensen heeft Rudi niet. Af en toe een puberale reactie in de aard van 'Pas op ne paal' maar voor de rest valt het best mee. Wat ze wel ervaren is dat het erg belangrijk is hoe je jezelf opstelt. Hoe je het ook draait of keert, wij moeten altijd onszelf bewijzen, zucht Rudi. Er is bij mensen altijd een drempelvrees, ze weten niet hoe ze met jou moeten omgaan terwijl wij gewoon mensen zijn als anderen. Ze hebben daar een verkeerd beeld over en af en toe denken mensen ook dat je geestelijk niet in orde bent en het ergste van al is dat ze over jou spreken in plaats van tegen jou. Soms is dat wel eens vermoeiend. Toch ontmoet hij af en toe mensen die hem willen helpen en ook al weet hij dat hij het zelf kan, aanvaardt hij die hulp meestal. Een straat oversteken is en blijft nog altijd het gevaarlijkste ook al stoppen de meeste chauffeurs voor mijn witte stok.

Rudi en Annie vinden het plezant dat mensen die ze ontmoeten zich direct bekend maken, dat maakt de communicatie een pak makkelijker. Rudi kan in zichzelf erg boos worden als er iemand een goede dag zegt en als hij dan vraagt wie het is, hij de flauwplezante reactie krijgt 'Raad eens'. Waar Rudi het ook moeilijk mee heeft is dat alles in onze maatschappij zo visualiseert. Computerschermen in stations bijvoorbeeld geven perfect de vertragingen van treinen aan maar daar heeft hij natuurlijk geen boodschap aan. In sommige stations worden vertragingen wel afgeroepen, in andere niet. Toch zijn er soms nieuwe initiatieven die wel goed zijn bv. wanneer men op trein of tram de stopplaatsen laat horen.

Ondanks...

Voor Rudi en zijn vrouw is het leven soms wel zwaar. Hun zelfstandigheid vergt veel van beiden. En op momenten waar ze het moeilijk hebben, is er een zekere opstandigheid tegen die verdomde handicap. Maar we hebben geen keuze, voegt Rudi er aan toe, we moeten er mee leren leven. En ergens leeft er nog dat sprankeltje hoop om ooit toch te kunnen zien. De wetenschap heeft op dat vlak al enorme stappen gezet en heel wat mensen zijn daarmee geholpen. Voor Rudi en Annie blijft er die handicap. Je kan je er nooit echt mee verzoenen, bekent Rudi.

Annie heeft het er het moeilijkst mee. Ik zou af en toe dat zwarte gordijn willen weg doen, zegt ze. Doordat ze volledig blind geworden is, is ook haar bioritme van slag. Melatonine wordt bij haar niet meer aangemaakt met slaapstoornissen als gevolg. In de eerste maanden dat ik volledig blind was, had ik het erg moeilijk. Soms had ik het gevoel dat ik geen lucht meer kreeg en ook mijn oriëntatie was helemaal weg. Langzamerhand beterde dat wel maar het is en blijft vechten om het leven te blijven leiden dat ik heb, zegt Annie. Ik mis soms de seizoenen, de lichten, de kleuren... waar je vroeger van kon genieten, moeten verliezen is en blijft erg zwaar om dragen.

Ondanks alles blijft het leven voor Rudi en Annie de moeite waard. Het geluk van een goede partner te hebben en veel voor elkaar te betekenen is goud waard. Al 35 jaar voelen ze elkaar goed aan en die harmonie is de rijkdom van ons leven, zegt Rudi. Samen kan je d'r iets aan doen, samen kan je veel aan !

Ik neem afscheid van Rudi en Annie. Ze hebben me die avond op sommige momenten kippenvol bezorgd door hun warmte en hun eerlijkheid. Twee schone mensen die ondanks alles er het beste van maken, met andere ogen...

Bedankt voor de babbel,

Mark

25.02.2010

"Eigenlijk zijn wij blinden die van kijken dromen en denken wat we zien."